

6. Псевдостандартът 15038

Така наречените „нови изисквания“ към агенциите за преводи се опитаха да направят задължителен един доброволен стандарт. Това беше стандарт 15038 за преводаческите услуги. Според споменатите „нови изисквания“ всички агенции, които имаха „договор“ с Външно за официални преводи, трябваше да се сертифицират по този стандарт най-късно до средата на 2013 година.

Сертифицирането по стандарта се изискваше, тъй като той щял да гарантира качеството на официалните преводи! Стандарт 15038 обаче изобщо не е предназначен за официални преводи. Дори в списъка с допълнителни услуги (приложение Е) не се споменават официални преводи.

Тъй като стандартът не е публикуван така, че да бъде общо достояние, повечето собственици на агенции нямаше как да знаят подробности за него. Слуховете, които се разпространяваха за този стандарт, бяха противоречиви, някои агенции дори твърдяха, че по стандарт 15038 може да се сертифицираш и без да имаш нито един преводач на трудов договор. Това беше като контра на изискването на Външно агенциите задължително да назначат на трудов договор поне двама преводачи.

Изискването за назначаване на трудов договор на всички преводачи някак си се за-

брави и Външно взе да се прави на ударено, все едно че никога не е имало такова изискване.

Вероятно този път самото Външно стана жертва на авторите и апологетите на стандарта. Сертификаторите имаха пряк интерес от масовото му въвеждане. Изискването за назначаване на трудов договор на всички преводачи се явяваше пречка, тъй като убиваше желанието на агенциите да получат сертификата за качество. Така се стигна до компромисно решение – всички агенции, които желаят да сключат „договор“ с Външно, трябва да назначат по двама преводачи с висше филологическо образование и по един редактор. Компромисът беше идеално съгласуван със сертификатите, които по всякакъв начин изопачаваха стандарта и при тълкуването му задължително прескачаха изискването за собствени човешки ресурси (персонал), т.е. за преводачи на трудов договор.

Тази стъпка беше предприета от Външно и от сертификатите по крайно съмнителен начин. Твърденията на Външно за некачествени преводи се появиха в момент, когато сертификатите бяха започнали масова пропаганда на стандарт 15038. Тъй като той беше незадължителен и разходите по сертифициране – високи за България, почти нямаше шанс агенциите масово да се сертифицират по стандарта, освен ако...

Да, освен ако незадължителният стан-

дарт бъде направен задължителен. И тъй като няма законен начин за това, сертифициаторите използват влиянието си във Външно, за да си гарантират сигурни приходи от сертифициране по стандарт 15038.

След започване на масовата пропаганда на стандарта, започна и кампанията на Външно по очерняне на преводачите. На преводачите, не на агенциите, защото когато Външно дава привилегии под формата на „оторизиране“, ги дава на агенциите, но когато наказва за лошо качество – наказва преводачите.

Стандартът също наказва преводачите. Според него, преводачът е просто „лице, което превежда“, а сертифициаторите тръбят, че преводачите са само едно малко звено в целия процес на преводаческата услуга. Искат им се да кажат – едно незначително или пренебрежимо малко звено.

Но дали е така?

Все пак, в стандарт 15038 има цял раздел „Персонал“ (човешки ресурси), в който са посочени компетентностите на преводачите. Става дума за преводачите от персонала на фирмата за преводи, т.е. преводачите, назначени на трудов договор. В стандарта е записано, че фирмата приема даден материал за превод, само ако разполага със собствени човешки ресурси (персонал), който да го извърши. А агенциите нямат или почти нямат собствен персонал. Как на практика сертифициаторите оценяват персонала на агенциите? По списък-

ците с преводачи! Агенцията декларира, че това са нейните човешки ресурси (нейният персонал) и сертифициаторите са доволни.

Още през 2007, само година след появата му, стандарт 15038 беше остро разкритикуван: „Опасявам се, че стандартът, нагаждайки се към „пазарната ориентация“, може да консолидира повечето от съществуващите общоприети погрешни схващания за превода, а не да спре продължаващата глобална тенденция към превръщане на преводачите в „словесни роби“ на един преводачески отрасъл, който всъщност не работи по професионален начин. На този фон, EN 15038 е по-скоро огледало на полупрофесионализма на днешния преводачески бизнес, отколкото на правилния начин за пълно развитие на професионализма.“ (Юрген Ф. Шоп, *The European Translation Standard EN 15038 and it's Terminology - A Mirror of Missing Professionalism?*)

Пет години по-късно българските сертифициатори, подкрепени от Външно, преминаха в широкомащабна офанзива за завладяване на максимален брой агенции и снабдяването им със сертификат за качество по стандарт 15038. Нито сертифициаторите, нито Външно се интересуваха, че тези агенции изобщо нямат персонал (преводачи на трудов договор). Според тях, списъкът с преводачи напълно замества трудовите договори.